

ضرورت شناخت و راهیابی

مسائل اساسی کشور در الگوی پیشرفت

دکتر صادق واعظ زاده

الگوی پیشرفت باید تصویر روشنی از جامعه آرمانی اسلامی ایرانی ارائه دهد. اما این خطر وجود دارد که در انجام این مهم از واقعیت‌های اجتماعی و مشکلات اساسی مردم غفلت شود. در حالی که با شناخت و حل مسائل و مشکلات جامعه است که می‌توان به‌سوی وضع مطلوب حرکت کرد. بنابراین الگوی پیشرفت فقط حاوی ویژگی‌های وضع مطلوب نیست بلکه راه تحول به‌سوی آن نیز هست و "راه"، همان اندازه که به مقصد وابسته است به مبدأ حرکت یعنی وضع و شرایط موجود بستگی دارد و ایرانی بودن الگو از جمله ناظر به توجه به این مبدأ است.

شناخت مسائل اساسی کشور با مشارکت دانشمندان علوم مختلف و شخصیت‌های پرتجربه در امور راهبردی کشور امکان‌پذیر و مقدمات آن در مرکز در دست انجام است. اما روش تحلیل دکارتی برای مسئله‌شناسی موجود زنده‌ای به عظمت و پیچیدگی جامعه ایران کفایت لازم را ندارد. زیرا با این روش، روح پیشرفت شناخته نمی‌شود و در نتیجه انگیزش و عزم عمومی نسبت به پیشرفت برانگیخته نمی‌گردد.

برای رفع این نقیصه، ممکن است روش تحلیلی را با روش‌های دیگر مثل روش کل‌نگر تکمیل نمود تا اولاً تأثیرات متقابل و جنبه‌های مختلف مسائل را به‌حساب آورد و به‌جای مسائل پراکنده، نظام مسائل ملی را تدوین کرد و بررسی و راهیابی جامع‌تر و واقعی‌تر آن‌ها را تسهیل نمود. مثلاً سنت حسنه "وقف" را که امروز عمدتاً در شمار امور خیریه محسوب می‌شود با تأکید بر جنبه قدسی‌اش، به‌عنوان ابزار نیرومندی در تحریک اقتصاد ملی به‌شمار آورد. ثانیاً مسائل جامعه را با توجه به موقعیت بین‌المللی کشور و انقلاب و بالاتر از آن، در گستره کل هستی دید.

کل‌نگری به این معنی، فقط یک گزینه روشی نیست بلکه متأثر از چارچوبی بینشی نیز هست. چنین چارچوبی در فرهنگ سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی راهبردی تحت عنوان ارزش‌های محوری یا عنوان‌های دیگر، مفروض در نظر گرفته می‌شود. خوشبختانه این چارچوب مبتنی بر اعتقادات و ارزش‌های اسلامی و اصول انقلاب تا حد زیادی در اختیار ماست و نقاط ابهام آن باید به همت صاحب‌نظران و با توجه به دیدگاه‌های رهبری انقلاب شفاف شود. در قالب این چارچوب، تبیین جامع و متعادل مسائل جامعه، بخشی از طراحی الگوی پیشرفت را تشکیل می‌دهد. لذا در شرایطی که حل مشکلات اقتصادی و مسائل تولید، کار و سرمایه کشور به‌عنوان اولویت سال، حقیقتاً به تدبیر و مدیریت علمی نیاز مبرم دارد؛ باید در مسئله‌شناسی الگو، به‌دور از نگرش تک‌ساختی و فروکاستن پیشرفت به توسعه اقتصادی صرف، بر اهمیت شناخت و راهیابی نسبت به نظام مسائل اساسی جامعه ایران در عرصه‌های فکری، علمی و معنوی و نیز در بخش‌های فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و غیر آن تأکید کرد.

آغاز مرحله جدید در گفتمان پیشرفت

به‌منظور اظهار نظر نخبگانی و عمومی انتشار یابد. شورای عالی مرکز الگوی اسلامی پیشرفت در آغاز مرحله جدیدی برای طراحی الگو و گفتمان‌سازی پیشرفت کشور دانست. شورای عالی مرکز در این جلسه با تأمل نسبت به بیانات رهبر فرزانه انقلاب اسلامی در شهرهای بجنورد و اسفراین و قندرانی از معظم له به‌خاطر پرداختن به موضوع پیشرفت و تبیین جهت‌گیری آن و نیز تسری گفتمان پیشرفت از سطح نخبگان به عموم اقشار جامعه، اظهار امیدواری کرد با ارائه عمومی مباحث، اقدامات و تصمیمات یک‌سال‌ونیم گذشته مرکز از قبیل برگزاری دو کنفرانس و کنگره ملی و دهه‌ها نشست تخصصی درباره الگو، مشارکت حدود ۲۰۰۰ تن از نخبگان و متخصصان

در تهیه نقشه راه و مقدمات طراحی الگو، تصویب اصول برنامه تقسیم کار ملی، تعیین منطق تأسیس و نظام‌نامه تشکیل اندیشکده‌های الگو، تأسیس دبیرخانه حوزوی الگو، راه‌اندازی اندیشکده‌ها و دیگر تصمیماتی که در این مدت برای دستیابی به الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت از سوی مرکز اتخاذ شده، فضای گفتمانی ایجاد شده در جامعه درجهت دستیابی به الگوی پیشرفت، تقویت و تداوم یابد و همکاری نخبگان در این مهم ارتقاء پیدا کند. در این جهت شورا مقرر کرد حدود یکصد مقاله علمی تدوین شده درباره پیشرفت جهت اطلاع و استفاده عمومی منتشر شود. همچنین پیش‌نویس نقشه‌راه و فرآیند تدوین الگو و نسخه اولیه اصول راهمندی الگو که در این مدت تهیه شده است

فراخوانی نخبگان؛ برای کارراه‌های سبک زندگی

آنچه را که رهبر معظم انقلاب اسلامی در سخنان خود در سفر به خراسان شمالی بر آن تأکید کرد، در دعوتی بود از نخبگان کشور برای چاره‌جویی، آسیب‌شناسی و جستجوی راه‌های علاج مشکلات موجود کشور به ویژه در سبک و فرهنگ زندگی به مثابه بخش حقیقی الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت و به‌منظور تمدن‌سازی نوین اسلامی. ایشان با طرح پرسش‌های اساسی در زمینه فرهنگ کار جمعی،

یک تمدن منوط به پیشرفت سبک و فرهنگ زندگی در آن جامعه است. همچنین معین خردورزی، اخلاق و حقوق را بن مایه‌های فرهنگ صحیح دانستند و خواستار پرداختن جدی نخبگان کشور به این مسائل شدند. فراخوان مقام رهبری مسئولیت مهمی را بر عهده، دانشگاهیان، حوزویان و فرهیختگان کشور می‌گذارد زیرا جامعه ایرانی اگر چه دچار بحران‌های ارزشی، عقیدتی و نگرشی نیست، اما نمی‌توان چشم را به وضعیت نامطلوب ضعف در سبک و فرهنگ زندگی بست و آنرا نادیده گرفت. (ادامه در پشت صفحه)

نخستین جلسه اندیشکده علم بر گزار شد حرکت فراگیر علمی

نخستین جلسه اندیشکده علم در تاریخ ۹/۷/۸۹ تشکیل گردید. در این جلسه معاون علمی و تقسیم کار ملی مرکز ضمن بیان اینکه به الگو باید به‌عنوان برنامه تحول اجتماعی نگرینت نه صرفاً یک سند نویسی ساده و فهرستی از اقدامات دستوری، شاکله اصلی الگو را منبعث از یک گفتمان علمی و پارادایم نخبگانی دانست که در فرآیند تکاملی مستمر به تدریج وضوح می‌گیرد و بارور می‌گردد. وی پیشنهاد نمود که دو عرصه کلی زیر می‌تواند مبنای فعالیت اندیشکده علم قرار گیرد.

۱- پرداختن به چیستی و ماهیت علم و موضوعات مرتبط با آن با هدف دستیابی به درک و فهمی مشترک از واژه علم در حوزه و دانشگاه، مباحث نظیر ماهیت علم، فلسفه علم، تاریخ علم، علم نافع، علم بومی، دیدگاه اسلام نسبت به علم و مقایسه با سایر مکاتب، در این مجموعه می‌گنجد.

۲- تدوین الگوی حرکت علمی کشور بسوی پیشرفت و ترسیم فرآیند و نحوه بکارگیری نوآوری‌های علمی در راستای آبادانی کشور و رفاه جامعه. (ادامه در پشت صفحه)

نشست مشترک رؤسای اندیشکده‌های الگو و شورای عالی مرکز بر گزار شد

نشست مشترک رؤسای اندیشکده‌های الگو که به تازگی تأسیس شده‌اند و اعضای شورای عالی مرکز با هدف تبیین جایگاه و نقش اندیشکده‌ها و هماهنگی فعالیت آنان برگزار شد.

در این نشست که رؤسای اندیشکده‌های مابنی؛ عدالت؛ علم؛ فقه و حقوق اسلامی؛ امور اجتماعی، جمعیت و نیروی انسانی؛ خانواده؛ آمایش بنیادین و دفاع و امنیت ملی حضور داشتند، تعریف و تعیین جایگاه و وظایف اندیشکده‌ها، برنامه‌ریزی برای استفاده از ظرفیت گسترده علمی کشور در اندیشکده‌ها، پیوند اندیشکده‌ها با دانشگاه‌ها، انجمن‌های علمی، کرسی‌های نظریه‌پردازی و مراکز مطالعاتی، ارائه پیش‌نویس نقشه راه الگو به اندیشکده‌ها جهت بررسی و اظهار نظر مورد بحث و بررسی قرار گرفت.

همچنین با هدف انجام کارشناسی‌های مقدماتی، تهیه متون و اسناد لازم، تحقیق و پیگیری ارجاعات شورای اندیشکده و مذاکره تخصصی با صاحب‌نظران، تشکیل حداکثر سه کارگروه ذیل هر یک از اندیشکده‌های الگو در نشست ۱۵ مهرماه شورای عالی مرکز به تصویب رسید. عناوین و شرح وظایف کارگروه‌های تخصصی حسب مورد به تأیید شورای هر اندیشکده می‌رسد.

حمایت از نشریات علمی با موضوع پیشرفت

ایرانی پیشرفت در راستای تعمیق و توسعه تفکر، تحقیق و نظریه‌پردازی و ایجاد و حفظ فضای گفتگمانی از نشریات معتبر علمی که در این جهت گام بردارند در چارچوب دستورالعمل مربوط حمایت خواهد کرد. به موجب این دستورالعمل که از سوی رئیس شورای عالی رئیس مرکز ابلاغ شده است، نشریاتی که عنوان اصلی آنها مرتبط با الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت نباشند اما تحت عنوان الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت ویژه‌نامه منتشر نمایند نیز به منظور حمایت نسبی مرکز مورد بررسی قرار می‌گیرند.

داشتهن گواهی ثبت در کمیسیون نشریات

نشریات علمی- پژوهشی و علمی- ترویجی مورد تأیید وزارتین علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و نیز نشریات مورد تأیید کمیسیون نشریات علمی حوزه علمیه قم که عنوان و محورهای موضوعی آن‌ها ابعاد مختلف الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت باشد به‌منظور حمایت مرکز، مورد بررسی قرار می‌گیرند. با توجه به آن که نشریات علمی ابزاری توانمند برای تولید و انتشار علم، ایجاد زمینه تعاملات محققین و ارتقاء سطح علمی جامعه می‌باشد و معمولاً پیشرفت‌های علمی اولین پایگاه نشر خود را مجلات معتبر علمی می‌دانند. به همین جهت مرکز الگوی اسلامی

فضاء مجازی

نخستین جلسه مجازی الگو برگزار شد

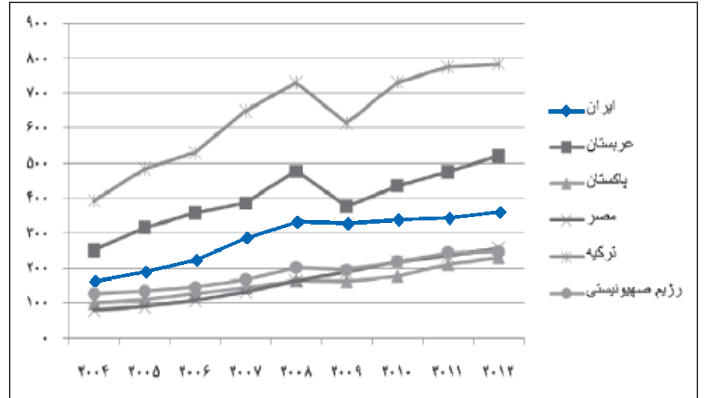
با استقرار سامانه نشست‌های مجازی (Webinar) در مرکز، نخستین جلسه مجازی الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت در تاریخ ۹/۷/۸۹ برگزار شد. این جلسه که سی و یکمین جلسه شورای معاونان مرکز بود به بررسی بیانات اخیر رهبر فرزانه انقلاب اسلامی در خصوص پیشرفت و چگونگی کمک به ارتقای گفتمان پیشرفت در کشور اختصاص داشت. با عملیاتی شدن این سامانه، مشارکت صاحب‌نظران در مباحث مربوط به الگو تسهیل می‌شود و با توجه به مسائلی رفت و آمد شهری و بین‌شهری، استفاده بهتری از زمان صرف شده برای جلسات بعمل خواهد آمد. باید توجه داشت که اگر چه این سامانه امکان ارتباط صوتی و تصویری و به اشتراک گذاشتن اسناد دستور جلسه را به آسانی فراهم می‌سازد اما مجازی نمی‌تواند به‌طور کامل جایگزین جلسات حضوری شود. در واقع ترکیب مناسبی از جلسات حضوری و مجازی بهترین نتیجه را در مباحثات و طراحی‌های الگو به‌دست خواهد داد.

اسناد برنامه‌های کشور گردآوری و منتشر شد

الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت سند بالادستی اسناد برنامه‌های کشور خواهد بود. بنابراین اسناد موجود که در مقاطع زمانی مختلف و حسب ضرورت‌های ملی یا بخشی از سوی مراجع مربوط به تصویب رسیده‌اند باید مورد توجه حلقه‌های طراحی الگو قرار گیرد. از این رو گردآوری اسناد برنامه‌های که تاکنون در بخش‌های علمی، اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی و ... تدوین و به تصویب مراجع قانونی رسیده از جمله مقدمات تهیه الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت است. بخشی از این اسناد که شامل سیاست‌ها، برنامه‌ها و قوانین مرتبط با موضوع پیشرفت است اکنون در پایگاه الکترونیکی مرکز در دسترس علاقه‌مندان قرار گرفته است. سیاست‌های کلی نظام، برنامه‌های توسعه قبل و بعد از انقلاب و برخی برنامه‌های توسعه بخشی جزء این اسناد است. اخیراً از همه دستگاه‌های اصلی کشور خواسته شده است که برنامه‌های کلان خود را برای استفاده در اختیار مرکز قرار دهند که به تدریج در این پایگاه قرار خواهد گرفت.

روند تولید ناخالص داخلی

تولید ناخالص داخلی دربرگیرنده ارزش مجموع کالاها و خدماتی است که طی یک دوران معین، معمولاً یک سال، در یک کشور تولید می‌شود. همان‌طور که در نمودار مشخص است تولید ناخالص داخلی کشور (به میلیارد دلار) در طی سال‌های مورد بررسی، روند روبه‌رشدی را پیموده است. شایان ذکر است که در سال ۲۰۰۸ با توجه به بروز بحران جهانی اقتصاد، تولید ناخالص داخلی برخی کشورها با افت شدیدی مواجه بوده در حالی که در همین شرایط تولید ناخالص ایران افت ناچیزی را تجربه کرده است. بررسی آمار

منبع: وبگاه صندوق بین المللی پول، www.imf.org

معرفه کتاب

اقتصاد کلان با رویکرد اسلامی

مؤلف این کتاب، حجت الاسلام دکتر سید حسین میر معزای است که توسط سازمان انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی در سال ۱۳۸۷ منتشر شده است. نویسنده در این کتاب، نظام اقتصادی اسلام را به روش اقتصاد کلان مورد مطالعه قرار داده است. در حقیقت کتاب، تکمیل کننده مباحثی است که نگارنده قبلاً در کتاب «ساختار کلان نظام اقتصادی اسلام» بیان داشته است. در این کتاب روابط رفتاری در قالب مصرف کل، سرمایه گذاری کل، تقاضای کل و... بررسی شده و ساختار کلان نظام اقتصادی اسلام تحلیل شده است. در فصل مقدماتی کتاب درباره مفهوم نظام اقتصادی و روش تحقیق بحث شده است. در بخش

بین المللی

مرکز تحقیقات توسعه شورای دولتی چین (بخش دوم)

Development Research Center of State Council (DRC)

در شماره قبل ماهیت کلی مرکز تحقیقات توسعه شورای دولتی چین (DRC) معرفی شد. در این شماره نگاهی داریم به اهم عملکردها و مأموریت های این مرکز. محورهای هفت گانه فعالیت مرکز عبارت است از: ۱- پیگیری و مطالعه مسائل استراتژیک، جامع و بلند مدت در توسعه اقتصادی و اجتماعی که منجر به ارائه نظریات سیاستی و توصیه‌های مشاوره‌ای به کمیته مرکزی حزب کمونیست چین و شورای دولتی و همچنین پیشنهادها و تصمیم ساز برای برنامه‌های میان مدت و بلند مدت توسعه و سیاست‌های توسعه منطقه‌ای شود. ۲- مطالعه روند توسعه اقتصاد ملی و تجزیه و تحلیل وضعیت اقتصاد کلان و ارائه پیشنهادهایی برای کاربرد جامع سیاست‌های اقتصاد کلان. ۳- مطالعه توسعه اقتصادی و سیاست‌های صنعتی، ارائه توصیه‌های مشاوره‌ای و طرح‌های پیشنهادی در جهت اصلاح ساختار صنعتی، ساختار سرمایه گذاری، ساختار سازمانی، ساختار مالکیت

آینده نگری و پیشرفت

دکتر محمد علی زلفی گل

آینده نگری، ویژگی مشترک همه جوامع و افراد موفق است. یکی از صفات مشترک رهبران بزرگ جوامع نیز آینده نگری است. ذهنیت شفاف داشتن در خصوص آینده، زیر ساخت موفقیت و پیروزی را مهیا می‌کند. نشانه گیری موفق، مشروط به این هدف است. تیر اندازی که هدف را خوب ببیند، می‌تواند آن را به خوبی نشانه بگیرد. سؤالاتی که در مسیر توسعه و پیشرفت و رسیدن به اهداف هر نظام و کشوری برای مردم و به ویژه خواص جامعه ایجاد می‌شوند، نیروی پیشران آذهای شهروندان برای پرواز خلاقانه به سمت توسعه و پیشرفت است. جامعه‌ای که بستر ایجاد سوال و پرسش را برای مردمانش ایجاد کرده و سپس آنها را مدیریت کند به جامعه‌ای خلاق و نوآور تبدیل می‌شود، به عبارت دیگر، تفکر و اندیشیدن در آن جامعه نهاده می‌شود. بانک ایده و نیازهای هر جامعه را شهروندان آن

عدالت اجتماعی؛ واقعیتی نیازمند آموزش

عدالت، والاترین ارزش و آرمان برای رستگاری انسان است که امروزه، فراموش ساختن آن از ملزومات پیشرفت در هر جامعه، به‌ویژه جامعه اسلامی است و در حقیقت، همه کوشش‌ها وسیله‌ای برای تحقق عدالت است. ارزش‌هایی همچون آزادی و برابری، ارزش‌هایی هستند که عدالت هم لازم آن است و هم ملزوم آن و اگر آزادی و برابری به عدالت منتهی نشوند، ارزشی نخواهند داشت. عدالت در پایه، مفهومی اخلاقی است، ولیکن عدالت اجتماعی فراتر از یک مفهوم اخلاقی و نیازمند ساز و کارهای مناسب برای تحقق آن است. پیشرفت واقعی نیز بر الزام اخلاقی ریشه کنی بی عدالتی اجتماعی استوار است و الگوهای پیشرفت نیز باید قادر به تقلیل بی عدالتی باشند. در این راه، تقویت اخلاق اجتماعی به عنوان مهم‌ترین پشتوانه عدالت اجتماعی مهم است، زیرا تمامی عواملی که در ایجاد اخلاق اجتماعی یک جامعه موثر هستند، در به وجود آمدن عدالت نیز تاثیر دارند. اعتقادات، ارزش‌ها و باورها در کنار عوامل اقتصادی، فرهنگی، سیاسی و جغرافیایی در شکل گرفتن اخلاق عمومی موثر هستند که همگی در تحقق عدالت نقش دارند. واقعیت نیز نشانگر آن است که زمان آن فرارسیده که الگویی برای پیشرفت، مبتنی بر نگرش همه جانبه به عدالت با محوریت تفکر اسلامی، به عنوان مهم ترین منبع گسترش عدل و با بهره گیری از تجارب

نخستین جلسه اندیشکده علم برگزار شد
دایره توجه علم نزد مسلمانان، تمام هستی و نه بخشی از آن است
(ادامه از صفحه قبل)
سپس اعضای اندیشکده به بیان دیدگاه‌ها و نظرات خویش پرداختند. اهم موضوعاتی که توسط حاضرین در این جلسه طرح گردید به شرح ذیل می باشد:
● در طراحی الگو بایستی به ماهیت ارکانیک آن توجه شود و از نگاه مکانیکی احتراز گردد.
● الگو بایستی بر اساس سازو کارهای موجود در نظام هستی و طبیعت و از برداشت هماهنگ با آنها شکل گیرد (الگو برداری از هستی و طبیعت). همانگونه که در طبیعت علوم بصورت ترکیبی بکار گرفته می‌شود در طراحی الگو نیز بایستی همین دیدگاه حاکم باشد.
● در دستیابی به الگو باید از دانش و تجارب مفید جهان و سایر ملل بهره گرفته شود.
● یکی از موضوعات مهم در دیدگاه دینی نسبت به مقوله علم، موضوع «حکمت فراگیر» است که در آن نگاه‌های تجربی، عقلانی و حیوانی به جهان به صورت یک مجموعه مکمل و هماهنگ تعریف می‌شوند.
● نگاه معرفتی مسلمانان به علم متفاوت با دیگران است گرچه منافاتی با استفاده از تجارب دیگران

فراخوانی نخبگان
(ادامه از صفحه قبل)
تولید و باز تولید ارزشها و ارائه تعاریف و الگوهای جدید مبتنی بر تعالیم اسلامی متناسب با مقتضیات و شرایط کشور و تقاضاهای نسل جوان بر پایه خردورزی، اخلاق و حقوق به تقویت ارزش‌های مثبت و پیشرفت تمدنی کمک شایانی خواهد کرد.
در پژوهش‌های هر چند اندک که درباره سبک زندگی و فرهنگ عمومی در ایران صورت گرفته است، بنظر می‌رسد برخی الگوهای سبک زندگی در نظام ذهنی نسل جوان تغییر یافته باشد. پژوهش‌ها مؤید نگاه بدبینانه نسبت به اجرای قانون از سوی جامعه است و نظر سنجی‌ها عموماً حاکی از آن است که مردم به قول و قرار خود کم‌پای بند هستند و نگرش سنجی‌ها صداقت و راستگویی و انصاف را کم

